

były stosowane od dawien dawna w dziedzinie stomatologii i higieny jamy ustnej. Na wystawie zobaczyć można narzędzia oraz produkty, jakimi posługiwali się nasi przodkowie, fotele dentystyczne, szyldy reklamowe. Niektóre z nich przyprawiają o dreszcze inne powodują uśmiech na twarzy wszystkie wyraźnie ukazują przełom, jaki nastąpił w dziedzinie stomatologii przez kilka tysięcy lat.

WIERTARKA STOMATOLOGICZNA narzędzie maszynowe służące do opracowania twardych tkanek zęba oraz materiałów stomatologicznych za pomocą wiertła stomatologicznych. Za pierwsze wiertło dentystyczne uznaje się świder Hipokratesa zwany trepanum. Do połowy XIX w. zmiany próchnicowe usuwano pilnikami i skrobaczkami. Pierwsze wiertarki lub wiertła były ręczne. W drugiej połowie XIX wieku próbowano w tym celu wykorzystywać energię elektryczną. Wiertarki poruszane nogą na przełomie XIX/XX w. były już powszechnie używane, za jedną z pierwszych uznaje się skonstruowaną przez Johna Greenwooda w 1790 roku.

ZĘBY (łac. dens – ząb, l.mn. dentes) – złożone, twarde twory anatomiczne w jamie ustnej. Stanowią element układu trawienia i służą do rozdrabniania pożywienia. Dorosły człowiek przy pełnym uzębieniu stałym ma 32 zęby (16 w żuchwie i 16 w szczęce) – 8 siekaczy, 4 kły, 8 zębów przedtrzonowych i 12 trzonowych. Siekacze służą do odgryzania kęsów, kły do chwytania, przytrzymywania i rozrywania pokarmu, a przedtrzonowe i zęby trzonowe do jego miażdżenia i rozcierania ułatwiając również tym samym kontakt z pokarmem. Zęby człowieka zbudowane są z 3 części: korony zęba (corona dentis), szyjki zęba (cervix dentis, collum), korzenia zęba (radix dentis).

ZĘBY MLECZNE CZASOWE (dentes decidui) – pierwsze pokolenie zębów. Zęby mleczne człowieka rosną od szóstego (pod koniec) do trzydziestego miesiąca życia. Jest ich razem dwadzieścia (po dziesięć w szczęce i w żuchwie), przy czym w uzębieniu mlecznym nie ma zębów przedtrzonowych. Ze względu na kształt koron i korzeni oraz wykonywaną czynność zęby mleczne dzielą się na trzy grupy: w połowie każdego łuku zębowego są wtedy dwa siekacze, jeden kieł i dwa trzonowce. Ich wypadanie następuje w okresie między szóstym a trzynastym rokiem życia. Pomiędzy szóstym a jedenastym-dwunastym rokiem w jamie ustnej znajdują się zarówno zęby mleczne, jak i stałe. Niekiedy zęby mleczne zostają na całe życie.

ZĘBY STAŁE zęby wyrzynające się u człowieka w miejsce traconych zębów mlecznych występujących w okresie dziecięcym.

ZĘBY TRZONOWE MAMUTÓW I ZĄB KONIA KOPALNEGO ze zbiorów Działu Historii i Kultury Regionu po raz pierwszy prezentowane w Rybniku w tej kolejności (gablota, parter, szatnia).

VADEMECUM NOCY MUZEÓW 2017

ABSURD (łac. *absurdus* – niewłaściwy, niestosowny, absurdalny) rozumie się przekonania absurdalne i ich zastosowania. W logice przekonanie absurdalne to takie, które w sposób oczywisty nie jest możliwe do utrzymania. W węższym sensie jest to każde zdanie sprzeczne z prawami logiki (zob. *reductio ad absurdum*). Żaden absurd nie jest nonsensem, wyrażenie nonsensowne (jako pozbawione znaczenia) nie może być bowiem sprzeczne z żadnym zdaniem, w tym z żadnym prawem logiki. W języku potocznym termin „absurd” interpretowany jest psychologizmie, tj. nie jako pewne przekonanie czy pewne zdanie, ale jako stan mentalny towarzyszący temu przekonaniu/zdaniu w odpowiednich sensach. Pomyślmy, jakie życiowe absurdy spotkały nas w ostatnim roku, zapraszamy na wystawę czasową nie tylko podczas Nocy muzeów.

APOLONIA Z ALEKSANDRII (ur. w Aleksandrii, zm. 249 r. tamże) męczennica i święta Kościoła katolickiego. Jej męczeństwo zostało opisane w jednym z listów św. Dionizego Wielkiego. Zginęła w podeszłym wieku, podczas prześladowań chrześcijan. Poganie zmiażdżyli jej szczęki i powybijali wszystkie zęby, a następnie za miastem zapalili wielki stos i zagrozili, że ją spalą jeśli nie wyrzeknie się wiary. Apolonia poprosiła o chwilę do namysłu, a następnie sama weszła do ognia. Jest patronką stomatologów. Zwracano się do niej przy bólu zębów. Jej wspomnienie liturgiczne obchodzone jest 9 lutego. W ikonografii przedstawiana jako młoda kobieta z palmą oraz kleszczami z wyrwanym zębem.

CYRULIK (balwierz) osoba, która dawniej zajmowała się zawodowo m. in. goleniem, kąpaniem, rwaniem zębów, czyszczeniem uszu, puszczaniem krwi a także nieskomplikowanymi operacjami i leczeniem lekkich chorób. Bardziej skomplikowanymi chorobami zajmowali się wykształceni na uniwersytetach medycy, natomiast balwierze wykorzystywali wiedzę ludową i doświadczenia.

FOTEL DENTYSTYCZNY przed XVIII w. większość zabiegów stomatologicznych przebiegała na podłodze. Pacjent leżał, a dentysta wykonywał ekstrakcję przytrzymując jego głowę między swoimi kolanami. Z krzesła korzystano niezwykle rzadko. Dopiero na początku XVIII w., francuski chirurg stomatolog Pierre Fauchard zaczął regularnie przeprowadzać badanie i zabieg ekstrakcji na krześle. Dentyści, każdy na własną rękę, projektowali i konstruowali fotele do swoich gabinetów. Trwało to do połowy XIX w., kiedy wytwórcy mebli zainteresowali się produkcją fotela dla praktyki stomatologicznej. W 1958 r. dr Sanford Golden, wraz z zespołem, zaprojektował fotel z dostosowywaną wysokością siedziska i opuszczanym oparciem nazwany Ritter-Euphorian. W 1962 r. Ritter-Euphorian był prezentowany na światowych targach w Seattle jako fotel dla astronautów i wyposażenie rakiety. Jednak prawdziwym prototypem współczesnych foteli dentystycznych był model zaprojektowany

Niektóre informacje zaczerpnęliśmy z Wikipedii.

Patronat medialny: Radio 90, rybnik.com.pl

Muzeum zaprasza w podróż – bagaże czekają na patio bo przecież „...idą Święta...”

7 lipca – 27 sierpnia 2017 r. zapraszamy na wystawę komiksu pt.: „Edward Lutczyn stare i ...nowe”.

wany przez Johna Naughtona, w którym po raz pierwszy zostało uwzględnione siedzenie dla dentysty, by mógł zająć wygodną pozycję podczas leczenia pacjenta.

1790 - pierwszy na amerykańskim rynku model powstał z zaadaptowanego do tych celów krzesła do pisania

1859 - pierwszy model pozwalający na pochylenie do tyłu pacjenta

1860 - pojawia się funkcja podnoszenia i opuszczania siedziska

1872 - model, który pozwala dentyście na pracę w pozycji stojącej lub siedzącej

1890 - możliwość opuszczania lub podnoszenia fotela za pomocą pedału

1940 - silnik elektryczny do poruszania fotelem.

GYBISY na wystawie „Cechy rzemieślnicze w miastach Górnego Śląska do 1939 roku” prezentujemy prace (własność prywatna) wykonane podczas nauki zawodu technika dentystycznego, modele zębów, narzędzia do modelowania. Pani Eli K. serdecznie dziękujemy.

HIPOKRATES na ból zębów zalecał płukanie jamy ustnej wodą z pieprzem lub roztworem wydzielin bobrowej, zaś na owrzodzenie błony śluzowej kleik z soczewicy. Ekstrakcję zębów uważał za ryzykowny zabieg, trochę bezpieczniejszy w przypadku zębów rozchwianych. W starożytniej Grecji zęby usuwano żelaznymi kleszczami zwanymi odontagrami.

KŁY TRZONOWCE SIEKACZE zgadywanki i kolorowanki dla mleczaków na wystawie „Cechy rzemieślnicze w miastach Górnego Śląska do 1939 roku”

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ MUZEÓW coroczne święto obchodzone 18 maja, ustanowione w Moskwie 28 maja 1977 roku, przez Międzynarodową Radę Muzeów (ICOM, International Council of Museums) działającą przy Unesco.

MONOGRAFIA MIASTA RYBNIKA idzie do składu, uwaga: 2 tomy, powyżej 1500 stron.

NAJBLIŻSZA PRZESTRZEŃ etiuda - Teatr Sztuki Mariana Bednarka, reżyseria, scenariusz i rekwizyty: Marian Bednarek, obsada: Lech Cezar i Mariusz Chojajda. Etiuda „Najbliższa Przestrzeń” to praca warsztatowa stawiająca pytanie „co jest najbliższą przestrzenią dla człowieka?” Ciało, duch, psychika, drugi człowiek, przedmiot, najbliższe otoczenie, czy ogólnie jest to jednak tylko historia historii? Temat ten poruszony był podczas 3 Prezentacji Poezji Wizualnej 26-27 marca 2010 przy Fundacji EDF Polska, a potem w pubie „Paleta” w Rybniku.

NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ Sp. z o.o. „CENTRUM MEDYCZNE” ul. Byłych Więźniów Politycznych – okazuje się, że nie tylko nas leczą ale czasem wspomogą Muzeum sprzętem. Wypożyczyliśmy od nich parawany, szafki medyczne, stołki, stoliki i inne. I to nie koniec. Mamy nadzieję na dar.

NOC MUZEÓW jest formą promocji i popularyzacji zbiorów muzealnych poprzez przygotowanie nietypowego programu ekspozycji w godzinach nocnych, oraz dodatkowych atrakcji uprzyjemniających zwiedzanie. W Rybniku od 2005 roku.

PIOTR KUŹNIK dobry stomatolog, dobry człowiek, wybitny kolekcjoner z miasta Częstochowa. Znamca historii stomatologii i kolekcjoner przedmiotów z nią związanych. Głównym tematem jego zainteresowań są początki stomatologii oraz jej rozwój w czasach przed, między i powojennych. Współautor programu „Zdrowie i uroda” emitowanego w TVP Katowice. Wspaniała gwąździarz. Odkrywcą uroków starego gabinetu stomatologicznego. P. Kuźnik jest właścicielem kolekcji liczącej kilkanaście tysięcy eksponatów, w tym narzędzi m.in. z okresu rzymskiego, dwudziestolecia międzywojennego, aż po czasy współczesne. Kolekcjonuje nie tylko przedmioty stomatologiczne. Człowiek renesansu.

PLOMBA wypełnienie – materiał odbudowujący tkanki zęba, utracone na skutek próchnicy lub innych uszkodzeń. Płomba pochodzi ze starożytnego Rzymu od nazwy plumbum, czyli ołów.

ŚCIBOR SZPAK ur. 13 kwietnia 1970 we Wrocławiu solista kabaretowy, autor tekstów piosenek i tłumaczeń. Mieszka we Wrocławiu. Dwukrotnie zwycięzca Ogólnopolskiego Festiwalu Piosenki Kabaretowej O.B.O.R.A., zdobywca I nagrody oraz Nagrody Publiczności Przeglądu Kabaretów PAKA 2011, zdobywca Grand Prix oraz Nagrody Publiczności Przeglądu Kabaretów PAKA 2012 oraz Grand Prix i Złotej Szpilki na Lidzbarskich Wieczorach Humoru i Satyry 2013. Laureat kilku innych festiwali kabaretowych. Członek spółki autorskiej Zespołu Pieśni bez Tańca Żak i Szpak, tworzonej wspólnie z Grzegorzem Żakiem. Tłumacz tekstów Jaromira Nohavicy. Zawodowo dyrektor kreacji w agencji reklamowej. Zajmuje się naukowo problemem śmierci w średniowieczu. Jest rodzajem kleju łączącego wszystko ze wszystkim. Wystarczy już niewielka ilość, by na trwałe zespolić modelki i zombie, Chopina i Aliena, kielbasy z muzyką poważną czy zderzac hadronów z telewizją Mango. Należy ostrzec, że połączenia te na długo pozostają w mózgu i niełatwo będzie się po takim spektaklu rozkleić. Ścibor Szpak wykorzystuje w swoim programie wszelkie zdobycze techniki od czasów prehistorycznych (kielbasy), poprzez archaiczne (kamera video) do całkiem współczesnych (projektor multimedialny). A że technika, jak to technika, zawodzi, czasem wtóruje jej swoim eksperymentalnym głosem. Głos ten nigdy nie przeszedł poza fazę prototypów i dziś nie montuje się go seryjnie w żadnym modelu homo sapiens przeznaczonym do śpiewania. Doktor absurdu. www.sciborszpak.pl

ŚLĄSKIE BAJERY kapela podwórkowa z Ornontowic powstała w 1995 roku. Kultuwują folklor uliczny, tradycje przedwojennych śląskich elwów. Wykonują własne gwarowe utwory. Mają w repertuarze również piosenki z 20-lecia międzywojennego, szlagiery powojenne oraz piosenki biesiadne. Atutem zespołu jest wielogłosowy wokół oraz humor. Śląskie Bajery są laureatami głównych nagród na najważniejszych festiwalach folkloru miejskiego w kraju (Przemyśl, Piotrków Trybunalski, Łęczna, Stronie Śląskie, Skoczów, Koronowo). Zespół ma na koncie koncerty w kraju i za granicą, kilka sesji nagranych, wideoklip, audycje radiowe i telewizyjne. W instrumentarium grupy znajdują się: akordeon, gitara basowa (kontrabas), gitara akustyczna, banjo, klarnet, instrumenty perkusyjne. Zespół, jako jeden z nielicznych śpiewający po śląsku nie używa playbacków ani półplaybacków. Zawsze gra na żywo. Więcej informacji: www.slaskieabajery.republika.pl lub <https://www.facebook.com/kapelaslaskieabajery/>

TEATR LALEK MARKA ŻYŁY w programie autorskim „Tańczący z zębami”. Marek Żyła kabareciarz, animator kultury, mąż, ojciec. Wymyślając fabułę swoich przedstawień inspirowane kulturą różnych stron świata oraz życiem. Lalki wykonuje samodzielnie. Mężczyzna spełniony. www.teatrmarka.pl

TEATR SZTUKI MARIANA BEDNARKA to teatr autorski, który powstał w 1992 roku w Miejskim Ośrodku Kultury w Rybniku - Niedobczycach. Od 1996 roku działa w Klubie Energetyka przy Fundacji Elektrowni Rybnik. Do wszystkich spektakli scenariusze pisze Marian Bednarek, które także sam reżyseruje, opracowuje do nich scenografię i kostiumy. Inspiracji do stworzonych sztuk często dostarcza autorowi nie tylko własna poezja, czy też proza. Również muzyka, która wywołuje w wyobraźni Mariana Bednarka idee i wizje przenoszone później na scenę teatralną. za: www.teatrsztuki.w.interiowo.pl

UROK STAREGO GABINETU STOMATOLOGICZNEGO wystawa prezentuje kolekcję Piotra Kuźnika praktykującego lekarza stomatologa Ma na celu przedstawienie w przystępny sposób technologii, metod i praktyk, jakie